

Inserati se sprejemajo in velja tritopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

VABILO

k naročevanju na

„SLOVENCA“

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl. — kr.;
" " " " pol leta 4 " 50 "
" " " " četrt leta 2 " 30 "
" " " " en mesec 80 "

V administraciji sprejeman:

Za celo leto 8 gl. 40 kr.;
" pol leta 4 " 20 "
" četrt leta 2 " 10 "
" en mesec — " 70 "
posamezne številke . . . — " 7 "

Po pošti:

Za celo leto 10 gl. — kr.;
" pol leta 5 " — "
" četrt leta 2 " 50 "
" en mesec — " 90 "
posamezne številke . . . — " 8 "

Naročnina se pošilja najceneje po poštnih nakaznicah (Postanweisungen).

Vredništvo.

Vnanja pa notranja zgodovina.

„Devetindevetdeseti del tega je neresnica, kar razlagamo za zgodovino“, rekel je neki profesor zgodovinar! Kdor sedanjí čas nekoliko opazuje, kako se naprej po liberalnih časnikih, potem pa po šolskih knjigah stroji in nareja zgodovina, in kdor vé, kako jo razun tega pripovedujejo liberalni učenjaki, skoro verjame oni izrek. Človeka tolaži le to, da liberalizem

ne dela sam zgodovine, in da ne more povsod po deželi, v vse stanove, kamor bi rad. Ko bi mogel svet pomešati sploh, kakor ga po mestih in nekterih stanovih, pač bi bilo obupati posebej tudi Slovincem.

Slabo se nam godí in dokler poleg liberalizma nemškutarskega razdiral bode nam tudi maloslovenarski, ne morejo Slovenci obetati si boljše bodočnosti. Pri vsem tem vendar ni obupati. Dokler je naše ljudstvo sploh konservativno, dobrega duha in vernega življenja, razdor udeluje le med mladiči in meščani, in še med temi so vedno nekteri, ki se nikakor ne uklanjajo maliku liberalizmu. Z vnanjim uspehom se res ne moremo ponášati, ali uspeh sam še ne odločuje. Po vnanje soditi — primanjkovalo nam bode, kedar opešajo dosedanjí stari voditelji, zanesljivih mladih, kajti redki so sedanjí čas blagi značaji na svetu, in gorje nam, ako bi res med Slovenci ne bilo jih več, nego jih posamezni očitno moremo imenovati.

Veselo in tolažljivo v tem oziru je, kar je zaznamoval blaženi Möhler: „Razločevati moramo dvojno zgodovino, vnanjo in notranjo. Vnanjo poznamo zdaj, notranjo pa bomo spoznali še le tamkej. Mnogi, ki se zdaj jako ponášajo, bodo — kadar se prikaže notranja zgodovina, neznansko se zmaličili proti takim, o katerih sedaj kar nič ne vemo. Ti so tako rekoč sveta držatelji. Tudi cerkvenica najmanjše vasi ima take može.“ — V enakem smislu lepo piše sloveči Carlyle: „Veliki tihi človeki! Ozirajočim se na šumečo praznoto sveta, z besedami malotnega pomena, z deli malotne veljave, obrača se jim misel rada na veliko državo molčanja. Blagi in tihi ljudje, sem ter tje razsejani, vsak v svojem krogu tiho misleč,

tiho delajoč, o katerih noben časnik ne pripoveduje, oni so zemlji sol. Gorje nam, ko bi sicer ničesar ne imeli mimo tega, kar moremo pokazati in povedati.“ — Enako pomenljivo je, kar pravi J. Huber v knjigi („Die Idee der Unsterblichkeit, München 1864 S. 156“): „Sedanja naša zgodovina je le pridobljena vnanja odeja, za katero se izvršuje druga t. j. notranja, ki ne dá se popisati. Nihče ne živi le po vnanje; v slehernem prigodi se več, nego se kaže. Za nezatno, uborno bitnostjo ali prikaznijo skriva se velikrat bogata duhovna zgodovina.“

Bodi naj to v tolažbo vsim zvestim in marljivim, pa preskromnim in preboječim Slovincem!
Resnicki.

Veronauk v naših srednjih šolah.

(Dalje.)

H. „Na vprašanje, kaj neki šolski ravnatelj pravijo o tem vplivu katehetov, odgovorjam: Ravnatelj nekaj preobložení s posli vradnimi niso v stanu določno stopati na noge (einzuschreiten), nekaj jim manjka poguma se z duhovščino spréti; mnogi konečno imajo sami radi neko vplivanje od strani katehetov, ker ali ménijo, da si tako lastno veljavo lože morejo ohraniti, ali pa jih vodi vmes celo skrivno sočutje (geheime Sympathie), bodi si v verstvenem, bodi si v narodnem oziru, in po tem takim katehetu ni težko poleg direktorja postati šole ravnatelju (als Nebendirektor der Anstalt aufzutreten). Kot taki ne zamudi poznarnjevali si redov ali znakov učencev, občevati (in Contact zu bleiben) s pobožnimi

Podlistek.

Statistični listek.

Železnice celega sveta in Jesenkov „Občni zemljopis“.

(Dalje.)

Pregled portugalskih železnic.

Prešlo je od prve železnice na Angležkem 30 let, preden so Portugalci sklenili v svoji

*) Jesenkov „Občni zemljopis“ je jako obširna knjiga, ki obsega 30 drobno tiskanih pol v veliki oktavi. Čitatelju ponuja to delo premnogo raznovrstnega gradiva iz zvezdoznanskega, prirodnoznanskega in državnoznanskega zemljepisja, zlasti so pa kulturostatistični oddelki tako obširni, da zadostujejo vsakemu, ki potrebuje poduka v takih stvaréh. Primeroma jako cena knjiga se dobiva pri Klerru, Giontiniju, Lercherji in Tillu v Ljubljani, pri Siegelnu v Celovei, pri Soharji in Paternolliu v Gorici, pri Tandlerji v Novem Mestu, pri Geigerju v Cciji, pri Ferlinici v Mariboru, pri Blanku v Ptui — pa pri spisatelj in založniku samem v Trstu. — Vred.

deželi železnice zidati. Še le leta 1860 se je portugalska vlada pogodila z neko francosko družbo, ki je vsled tega napravila prvo železnico na Portugalskem. Prva in glavna črta drži od Lizbona do španske meje (1860) in proti severu, kjer se s stransko vejo konča v primorskem mestu Oporto. Leta 1864 bila je ta severna veja do Oporto dodelana. Vzhodna veja drži do španske meje v mesto Badajoz (dodelana 1863), kjer je sklenjena s španskimi železnicami. Dosta manjša je železnica od Lizbona v Bejo (154 kilometrov) s stranskima vejama v Setuval (13 kilom.) in v Evoro (26 kilom.) proti španski meji.

Dolgost železnic portugalskih kaže za nekatera leta sledeči pregled:

leta 1865	merile so 592 kilometrov,
" 1866	" " 702 "
" 1868	" " 713 "
" 1871	" " 786 "
" 1872	" " 786 "
" 1873	" " 795 "

Pregled kaže, da so jih prvih 5 let kaj pridno delali, kajti poprek so jih naredili vsako

leto 240 kilometrov, naslednjih 8 let razvijala se je njih dolgost silno počasi, skup komaj za 93 kilometrov, ali poprek vsako leto le 11 kilometrov. Ta počasni razvitek vzročile so razne neugodne razmere, zlasti pa pomanjkanje lastnega kapitala; vlada je sicer po mogočosti podpirala zidanje železnic ter skup za nje potrosila okoli 25 milijonov milreis t. j. čez 55 milijonov goldinarjev v srebru. Počasni razvitek v zadnjih 5 letih se še očitneje pokaže, če primerjamo, koliko železnic je bilo načrtanih, koliko v delu, in koliko načrtanih so pri začetem delu zopet opustili.

Leta	Načrt.	V delu	Opušč.
	kilometrov		
1868	322	66	256
1871	167	25	142
1872	?	82	?
1873	?	74	?

Dolgost železnih cest primerjena s prebivalci in površjem portugalskega kraljestva (število prebivalcev se ozira zmerom na dotično leto, pri prebivalcih in pri površji pa niso všteti Azorski otoki in Madejra, ktere Portu-

gospodinjami študentovskimi, prekračevati (zu paralysieren) vpliva razrednikov do direktorja samega.“

I. Ali je res ali ni res to, kar si napisal sedaj o ravnateljih, naj razsojajo oni, katerim je mar; jaz samo to vem, da nisem bil nikdar, da me tudi mikalo ni nikoli, sedaj pa bi me že nikakor ne, biti ravnatelj gimnaziji, kjer bi opraviti imel s profesorji, kakoršen si ti. Da pa sem jaz ravnatelj, obljubim, nikdar nisi pisal mi ti ovakih poganščic. Pa si še ti poznamenjuj rede dijakov, kdo ti brani? Ako katehet občuje s pobožnimi, naj bi drugi pa z gospodinjami nepobožnimi, ter rešili tako marsikterega študenta. Kakim razrednikom je prekračeval ali podiral njihov vpliv katehet, ali kdaj ravnatelju, povej in dokaži njim samim! Vsaj te niso bili najeli, da bi se zanje potegoval ti tako poganski?

H. „K slepu zahtevam jaz, kateri sem si, razodevši to nezagovorljivo počenjanje, gotovo pridobil hvalo vseh prijateljev šolskih, v teh prežalostnih zadevah pomoči od vlade. Veronauk na višji gimnaziji mora skrčiti se na vaje nedeljske; kot učni predmet, sodoločevalen o občnem redu v svedočbi, zadostuje on na nižji gimnaziji. Tako bode moč katehetov, ktera je v srednjih šolah veliko večja kot v ljudskih, potrta, verstvena olika mladine zaradi nje same in toraj mnogo bolje oskrbovana in država rešena nevarnosti, v srednjih šolah vzrejevati si sovražnikov javnih zakonov in naslednikov rimskih stranskih koristi, versko vnemarnih, breznačajnikov ter sebičnikov (Feinde der öffentlichen Gesetze und Anhänger der römischen Sonderinteressen, religiös Indifferenten, Charakterlose und Egoisten).“

I. Ko bi bilo počenjanje katehetov res tako, kakor si je opisal ti, kedaj bi jih bila vlada popodila že sama; ker pa ni, pridobil si ti z obrekovanjem svojim si hvalo, — a to le začasno — prijateljev vseh novopoganskih. Da tebi ni bilo mar, naj se odpravijo napake pri veroznanskem poduku, vidi se iz nasveta tvojega, naj se odpravi le veronauk sam. To dejanje pa ni le pogansko, kajti pogani so po svoje tudi čislali veronauk, ampak je kar satansko. Povem ti pa, da moč katehetov v srednjih ter ljudskih šolah je še vse večja, nego se tebi dozdeva; je tolika kakor cerkve katoliške, je božja; in — dokler ostane katehet s cerkvijo v živi zvezi na skali, tudi njegove galci sami vradno vrstijo med svoje evropske pokrajine) kaže se v sledečem kazalu; prišlo je namreč

1865 l. na 1 kl. žel. 6400 ljd. in 151 □ kl. površja,
1866 „ „ 1 „ „ 5520 „ „ 127 „ „ „
1871 „ „ 1 „ „ 5070 „ „ 113 „ „ „
1873 „ „ 1 „ „ 5050 „ „ 110 „ „ „

Ko so l. 1866 bile portugalske in španske železnice pri Badajozu sklenjene, postale so tudi portugalske železnice jugozahodni kos mreževja evropskih železnic. Nepretrgana črta vila se je od ustja reke Tajo (ob atlantskem oceanu) prek Evrope do srednje Volge na vzhodnem Ruskem. Velikanska ta cesta se vije prek raznih držav od Lizbona čez Madrid, Pariz, Berlin, Kraljevec, Petrograd, Moskavo v Nižji Novgorod na srednji Volgi ter meri okoli 6300 kilometrov (850 milj); navadni poštni vlak pa jo predrda v 117 urah ali 5 dneh.

(Portugalska mala milja (milha) štela se je za 2065 metrov, portugalska legoa je pa trikrat večja.

(Dalje sledi.)

moči premagala ne bodo vrata niti peklena, nikar že tvoja, Hezilo ubogi! vrata tvoja vrzelasta. Strah in groza me sprehaja, kadar si mislim, kako bi po tvojem nauku verstvena olika naše mladine oskrbovala se zaradi nje same, in kako bi se v državi po tvojem nasvetu godilo skor prav vse, česar si jo — češ — ovarovati kanil s pisarjenjem svojim. Da se to ne zgodi, na to delovati je učenikom edino-prave vere krščanske ter služabnikom edino-zveličavne cerkve katoliške tim zvestejše, čim hujše pretije že nevarnosti. Velika in težavna biva naloga veroučiteljem v srednjih šolah sedanjih, a s tim večje in slavnjejše biva tudi zasluženje nje vernemu in blagemu vzvrševanju. Kar me kateheta gledé tvojih sodbá, o Hezilo! tolaži, je pa to, naj ti za slovo še povem, da mojega dejanja in nehanja sodil ne bo kak brezverski profesor tvojega kopita, marveč sodil bo naposled mene, pa tudi tebe, vsega-vedni, neskončno pravični Gospod nad oblaki.

Politični pregled.

V Ljubljani 23. sept.

Avstrijske dežele.

Cesarica 1. oktobra zapusti Angleško ter 6. oktobra skoz Monakovo dojde na Dunaj. 20. t. m. se je cesarju v Buda-Pešti predstavil Serranov poslanec. Vsim se je čudno zdelo, da se ni pripeljal v dvornem vozu, kakor je pri poslancih navadno, ampak v navadnem fijakarju. „N. fr. Presse“ se tolaži, da to nič ne pomenja, pa kdor to primerja z nagovorom avstrijskega poslanca (glej Španjsko), bode razumel, da pripoznanje Serranove vlade nima takega pomena, kakoršnega so mu podtikali liberalni listi.

Ogersko ministerstvo je 19. t. m. pretresovalo vladine načrte hrvaške o preuredbi vradov. Po teh osnovah ostanejo višji župani in komitati, ki se pa imajo razdeliti v okraje, ktere bodo vodili od vlade imenovani podžupani, ki bodo le v disciplinarnih rečeh višjim županom odgovorni.

Vnanje države.

Pruska je čmerna, ker je virtemberški vojni minister Sackow, ki ji je posebno vdan, iz ministerstva izstopil, ker vidi v tem dokaz, da je Pruski sovražni vpliv v južnih nemških deželah čedalje večji. — Cesar potuje po Šlezvik-Holštajnu, ter je 20. t. m. v Kielu krstil novo ladijo, kateri je dal ime „Friderika Vélikega“. — Podpredsednik deželnega zbora dr. Friedenthal je imenovan za ministra kmetijstva.

Na **Francoskem** se vrši sodnijska obravnava zaradi Bazainovega ubega. Iz nje je razvidno, da se Bazaineu v ječi ni tako hudo godilo, kakor se je tožilo, dovolilo se mu je mnogo polajšanj in imel je veliko prostost, ker je bil dal besedo, da ne bo ušel. — Cesarica Evgenija in rudeči princ Napoleon sta se čisto sprla in Plon-Plon hoče neki izdati škandalozno kroniko o ženi Napoleonovi.

Šparjski, pa tudi naši liberalci niso nič kaj zadovoljni z nagovorom, kterege sta imela pruski in avstrijski poslanec predstavljaje se Serranu. Osupnilo jih je, da nista govorila k predsedniku republike, ampak le k „vojvodu“ in da o sedanji vladi še besedice nista omenila. Tudi to jim ni všeč, da sta povdarjala, da le konservativna načela morejo vzdržati mir in red. Konservativci pa se imenujejo privrženci Izabelinega sina Alfonza. — Na severnem bojišču se zopet pripravljalo za boj. Moriones in Laserna sta skušala živeža

spraviti v Pampeluno, pa Dorregeray je Morionesa zapodil nazaj in mu vzel ves živež; tudi je podrli vodotok in imajo v trdnjavi le še kapnjico. Tudi živeža jim je začelo primanjkovati in je poveljnik pod smrtno kaznijo zapovedal mu naznaniti, koliko ima kdo še živeža. — „Epóca“ poroča, da Don Alfonz je vzel mesto Liria. Republikanski general Reina pa je bil premagan od Villalaina; ker je to prikrival in ni hotel povedati resnice, so ga odstavili. General Dorregeray je Morionesu pisal, da naj svojim podložnim prepove grozovitosti, ktere doprinašajo nad čisto nedolžnimi ljudmi, sicer bode primoran z enako mero meriti njegovim privržencem. To je nov dokaz, na kateri strani je barbarstvo.

„Narod“ pa še vedno kvasi o ne vem kakih „razbojniških četah Don Karlosovih“! Ta hudobno-štupidni list blezo misli, da noben človek nič ne ve o Serranovih tolovajskih nečlovečnostih in mesarstvih, ter da bo svet njemu vse kar na besedo verjel, kar čez Karliste brezvestno piše.

V **Rimu** so 20. t. m. obhajali spomin na prihod laške druhali v Rim. Pri mestnih vratih „Porta Pia“, kjer so l. 1870 prestrelili zid, našli so ta-le z lovorom ovit napis: „Svobodnemu Rimu svobode pričakuječi Trst“. Nesramnost tržaških lahonov je čedalje večja, tem čudnejše pa je, da naša vlada laški element v Trstu podpira, slovanškega pa zatira!

Deželni zbori

Deželni zbor Kranjski. Četrta seja 23. t. m. Poslanci grof Barbo in drugi interpelirajo deželno vlado, ali ji je znano, kako se je ravnalo z nekim kmečkim sinom iz Št. Jerneja na Dolenjskem? Bil je namreč poklican k vojaški nabiralni komisiji, v tem času pa je dobil kože in toraj ni mogel priti pred komisijo. Drug dan pa je prišel žandar po-nj in dasiravno fant še ni bil zdrav, ga je peljal vklenjenega kakor beguna na Krško, kjer so ga potem čez noč v ječo zaprli in še z verigo privezali. To interpelacijo je izročil deželni glavar vladnemu komisarju g. vit. Widmannu.

Poročilo deželnega odbora, ki nasvetuje, da se potrdi volitev dež. poslanca mesta ljubljanskega, g. pl. dr. Roberta Schrey-a, se sprejme, poročilo deželnega odbora o dodatnem načrtu postave zaradi začasnega preklica veljavnosti § 45. postave od 29. aprila 1873 dež. zak. št. 21 in zaradi razpisave dodatne 8% deželne prilike za l. 1874 na neposredne davke — se izroči finančnemu odseku. Ravno tako računa o deželnem zakladu in njegovih podzakladih ter o norišno-stavbinskem zakladu, in poročilo deželnega odbora o deželnem posojilu v znesku 122.000 gold. in o načinu povračila.

V odsek 7 udov za poročilo o kmetijski šoli so voljeni: Barbo, Costa, Dežman, Margheri, Murnik, Karol Rudež, Zavinšek.

Prihodnja seja v soboto 26. t. m.

Iz Prage se „N. fr. Pr.“ 21. t. m. telegrafuje, da deželni odbor bode nasvetoval mestu dovoliti posojilo 5 milijonov. To je bil sklenil že nekdanji federalistični deželni zbor, a postava ni bila potrjena.

Laško-tirolski poslanci niso prišli v deželni zbor, pa se tudi niso odpovedali svojim mandatom. Ustavovorni listi to obžalujejo, mi smo pa že unidan povedali, da ustavoverci z vstopom laško-tirolskih poslancev ne bi bili nič na dobičku, ampak le na zgubi.

Linški zbor je sprejel Göllicherov predlog, da se vojaki o času žetve spuste na odpust.

Iz Trsta 18. sept. (Izv. dop.) Kakor je bilo že omenjeno v III. seji našega deželnega zbora 16. t. m., napovedana je bila med drugim že tolikrat imenovana volilna reforma, ktera je bila že večkrat na dnevnem redu, pa vendar nobenkrat ni dobila višjega potrjenja. Po tej reformi bi bila okolica popolnoma uničena. Mi okoličani bi morali v prihodnjič voliti z mestjani vred. Prvi zoper to reformo je govoril baron Pascottini; imenuje jo pomanjkljivo, ker se v nji nahajajo še vedno paragrafi, ki sedaj nimajo več veljave, kakor oni, ki govorijo o volitvi poslancev v državni zbor. Dalje zagovarja sedanji volilni red, po katerem mesto za-se voli, okolica za-se; kajti v Trstu prebivata dva naroda, italijanski pa slovenski, pa po njegovem mnenju so Slovenci prvotni prebivalci.

Ne razumem, zakaj bi se morala volilna pravica okoličanom kratiti, ker ravno okoličani so veliko žrtvovali v raznih vojskah za domovino. Tudi omenja, da pri specialni debati bode stavil razne popravke. Bugstaller, Nabrgoj in Nadlišek se ustavljajo reformi, dva zadnja izpovedata, da bosta zoper njo glasovala. Dalje govori zoper njo še poslanec Wittman, ki si želi raji novega statuta, kakor poprave starega. Pravi, da tudi on bode proti reformi glasoval, ker je na kvar okoliči. Zadnji poprijel je besedo vladni komisar, ter naznanil, opiraje se na ministerski odlok od leta 1872, da ker v tej reformi niso popravljene bistvene stvari, zaradi katerih reforma že takrat ni bila potrjena, vlada nje tudi sedaj ne bo potrdila. K sklepu je bila generalna debata končana; poročevalec Hermet v dolgem govoru skuša še enkrat pobijati ugovore nasprotnikov, toži da bi bil čas zgubljen o tem še dalje govoriti, ker je vladni zastopnik naznanil, da vlada reforme ne bode potrdila, in konča rekši, da je treba postaviti ali tako sprejeti, kakor jih vlada predlaga, ali pa že popred pripravljenim biti, da jih vlada ne bode potrdila. Edini up mu še ostaja, da bode enkrat zasijalo solnce bolj svobode, da bode avtonomija resnična beseda, da bodo zginile vse razprtije med prebivalci in da ne bode treba trati besed, ktere nimajo potem nobenega vspeha. S tem je bila seja končana in tako upamo, da je reforma zopet pokopana, okolica pa rešena propada.

Izvirni dopisi.

Videm, 21. septembra. (Tolovaji in pogumen čuvaj.) Pretečeni četrtek po noči pelje neki hlapec nekega gospoda iz Pišec na brežki kolodvor in se s praznim vozom domu vrne. V Dobravi pa ga napadejo trije tolovaji, ga vržejo z voza, mu uzamejo konje, voz in denar, kolikor ga je imel, namreč 20 krajcarjev. Odpeljejo se proti Vidmu, da bi jo tam čez most na Kranjsko krenili. Proti polnoči se iz Stare vasi, kjer so še pili in lepo, drago suknjo za 1 gld. ponujali, pripeljejo na Videm, srečajo ponočnega čuvaja Franca Šoba, in ga vprašajo, kod se pride na most. Reče mu tudi tisti, ki je spredej sedel in vozil, da so bili na Bizeljskem, kjer so vse denarje zgubili, ter vpraša, bo li mostnar hotel voz za gunjo (koc) čez most pustiti, in ga ob enem ponuja čuvaju za toliko krajcarjev, kolikor je treba na mostu plačati. Čuvaj koca noče. Una dva, ki sta zadej sedela, in bila videti kakor gospoda, nista nič govorila, samo zdaj se eden oglasi

vozniku zaukazaje: Zdaj goni! Pa voznik ni znal voziti, in ker je to, da so mu gunjo ponujali, v čuvaju zbudilo sum, teče naglo po drugem potu doli za farovžem in jih na mostu doide. Tam kriči mostnarju, naj jih ne pusti čez most, ker so tatovi, in priteče do njih. Zdaj skoči eden gospodov z voza, vzame suknjo in gre nazaj po mostu rekoč, da je robec zgubil, potem pa se v beg spusti. Toda čuvaj ga prehiti še na mostu in prime. Zdajci pritečeta še una dva, eden vdari čuvaja z gnojnimi vilami po glavi, drugi za vrat in zbežita. Čuvaj pa ne spusti tretjega tolovaja, drži ga čvrsto, in začne se med njima strašen boj za življenje in smrt. Čuvaj je imel sicer sabljo, in od dalječ s to enkrat mahnil tolovaja po glavi, toda mu sablja nič ne pomaga, ker se držita; bila mu je le na potu, toraj jo proč vrže. Tolovaj pa seže v žep in privleče nož iz njega, in začne čuvaja zbadati rekoč: Pusti me in beži, beži! Čuvaj je klical na pomoč, in trije ali štirje možaki, eden zmed njih oborožen, so stali na mostu, pa nobeden teh strahopetcev si ni upal na pomoč pogumnemu čuvaju, ki se je rajše pustil bosti in grozovitno raniti, kakor da bi bil spustil tolovaja. Več kakor četrte ure je trpela ta strašna borba med polnočjo in eno. Večkrat je čuvaj razbojnika ob tal vrgel, ter ga na ta način slabil. V hudem boji, ko ga tolovaj bode, zgrabi čuvaj za ostri nož in si prste obreže, iz mnogih ran mu kri teče, v čevljih ima že toliko krvi, da mu zunaj pri obudih vun teče, in nihče mu ne gre pomagat. Vprašam, ali niso taki plašljivci kazni vredni? ali se jim bo kaj zgodilo? — Zadnjič vrže čuvaj še enkrat tolovaja ob tla z vso močjo, kolikor mu je je sila, strah in jeza dala, ga močno tišči, in mu nož iz rok izvije, akoravno ga je tolovaj med tem še na roki obgrizel. Potem še le se je nekoliko oddahnil in galožej držal, dokler pridejo žandarji in mnogo drugih ljudi, ki so tolovaja dobro topli in suvali, le glavo so varovali. To bo tudi menda najhujša kazen za njega, zakaj v ječi mu ne bo sile. Žandarji odpeljejo tolovaja, ki pravi, da je iz Madžarskega po imenu Jožef Palali Pavlič; čuvaj pa je bil tako slab in ob vso moč od prestanega boja in prelite krvi, da so ga morali z vozom domu peljati, in mu je doktor Rostokar tisto noč rane šival. Rane niso smrtno, in upanje imamo, da bo čez nekaj tednov alj mesecev zamogel zopet hoditi in za nas čuti. Na vozu, ki je pri mostu ostal, so našli zaklano svinjo, ktero so v Globokem ukradli. Drugi dan že je prišel kmet po svoje konje in voz. Franc Šoba pa, naš srčni čuvaj, zasluži za svoj pogum primerno plačilo, ki mu ne bo zaostalo. V njedeljo je imel videmski srenjski zastop sejo, v kateri je sklenil, da čuvaj tako dolgo, dokler ne bo mogel službe opravljati, mesto deset dobiva dvajset goldinarjev na mesec. Dalje je sklenil po predlaganji gospoda Šusteršiča, da se prosi okrajno glavarstvo, naj ono dela na to in skrbi, da se čuvaju kakšno očitno odlikovanje skaže. Razun tega slišim, da bodo krški gospodje vradniki in mestnjani med seboj darove nabirali zanj, kar bi se tudi v Brežicah spodobilo, kajti brežkega gospoda Janežiča je ravno tiste noč, ko se je iz Kapel domu peljal, le naglost njegovega konja pred temi tolovaji rešila.

Iz tržaške okolice 19. septembra. († Jakob Komana.) Žalostno prežalostno novico imam danes iz tržaške okolice poročati. Preč. občespoštovanega dekana in fajmoštra Škedenjskega g. Jakoba Komana ni več med živimi, nemila smrt ga je 17. t. m. popoldne v 63. letu nenadoma pokosila. Ako je

je bila tragična smrt konjiškega dekana č. g. Rozmana, mora se tragična imenovati tudi smrt č. g. Komana. Šli so rajni omenjenega dne z duhovnim pomočnikom po nekega mrliča vun iz vasi, kar jih na poti mrtvoud zadene, na tla se zgrudijo in takoj dušo izdihnejo.

Kdo si more popisati žalost njihove sestre, ko prežalostno novico zve, kdo popisati žalost farmanov, ko pogrebci, kteri so imeli v vas prinesiti omenjenega mrliča, sedaj pa svojega lastnega dušnega pastirja mrtvega domu prineso? Kakor blisk raznesla se je ta prežalostna novica ne le po fari, ampak tudi po mestu in od vseh plati so znanci in prijatelji skupaj vreli prepričati se prežalostnega dogodka. Ljudstvo je jokalo in žalovalo po zgubljenem dušnem pastirju. Prepustivši drugemu bolj zmožnemu životopis ranjega omenim le to, da je bil duhoven po volji božji, ves vnet za b. čast in zveličanje sebi izročeni ovčic. Bil je izvrsten govornik, ki je slovel po vsi škofiji. Veliko si je prizadeval za pravi poduk ljudstva; po njegovem prizadevanju je bilo ustanovljeno kat. bralno društvo, kjer so kmetje iz dobrih kat. časnikov zajemali pravi poduk.

Zaradi gorečnosti, s katero je kmete pred pohujšljivimi časniki svaril, bil je večkrat v ljubljanskem blatarskem listu grdo napadan od naših „mladih“ (se ve da v brezimnih dopisih, ker si ti mladiči s svojim imenom na dan ne upajo), pa upamo in skoraj prepričani smo, da ti napadi niso izvirali od faranov, ampak od oseb, ktere bi se rade v okoličanske zadeve vtikale, za ktere pa okoličani toliko marajo, ko za lanski sneg. Ali taki napadi v blatarskem listu so za kat. duhovna čast in čast so bili tudi za rajnega.

Da se pa farani res ne strinjajo z mislimi onega dopisuna v blatarskem listu, pokazali so pri slovesnem pogrebu dne 19. t. m. Pogreb je bil kaj sijaven. Spremilo je rajnega 26 duhovnov v cerkveni obleki, za trugo pa jih je šlo precej lepo število in brezštevila množica je spremljevala mrtvaški sprevod, kterege so od hiše do cerkve vodili prevz. mil. škof. — Po biljah in sv. maši, ktero so služili fajmošter in častni korar cerkve starega sv. Antona dr. Glavina, so mil. škof truplo blagoslovili, in potem pa so ga celebrant preč. dr. Glavina spremili na mirodvor, kjer je bilo med občno žalostjo spremljajoče množice hladni zemlji izročeno. Vsakdo, ki je ranjega le količkaj poznal, bo z nami zdihnil: „Requiescat in pace“!

Domače novice.

Ljubljana, 24. septembra.

(„Narod“) v nekem dopisu iz Vipave prav srčno udriha po volilnih možeh, ki niso hoteli voliti njegovega kandidata Plešnarja, in pravi, da se novemu poslancu g. Lavrenčiču poslanstvo „toliko poda, kakor kravi sedlo“. No, kako bi se podalo še le „Narodovemu“ varvancu Plešnarju! Če g. Lavrenčič ni govornik, nič ne de, saj tudi g. Obreza in Zagorc nista; govornik ni vselej tudi dober poslanec, to se vidi pri dr. Zarniku, posebno pa še pri dr. Razlagu, kteri včasih s svojim besedovanjem prav po neprijetnem in nekrščansko trpinči ušesa poslušalcev. Tudi pri govorih velja namreč kvaliteta, ne kvantiteta, jedrnost ne dolgost.

(Deželna sodnija ljubljanska) je razglasila v „Laib. Ztg.“ razsodbo, po kateri razvidno, da se je „Slovenec“ po konfisciranih člankih pre-

grešil zoper §. 302 (kaljenje javnega miru) in da so listi, kar jih je policija zasačila, zapadli uničevalni moči ognja. Sodnijske obravne tedaj zopet ne bo, dasiravno bi bila nam ljubša kakor to objektivno požiganje našega papirja in kolekov, katerih nam potem nihče ne povrne. Stavite nas vendar enkrat pred porotnike, naj oni razsodijo, če smo javnemu življenju in državnemu obstanku res tako nevarni, kakor se vam zdimo. Čemu imamo sicer porotne sodnije za tiskovne pregreške?

(Veliko večerno veselico,) ktere čisti dohodek je namenjen po toči poškodovanim Dolenjcem in pogorelim Vrhničanom, napravi danes zvečer ljubljanska čitalnica v gostilniških prostorih na čast deželnemu zboru. Sodelovala bo vojaška godba in pevski zbor čitalniški. Program godbinih točev: 1. Marš. 2. Overtura opere „Ciganka“ od Balija. 3. Življenje — sanje, valcar Žikoffov. Fantazija iz Flotove opere „Stradella“, 5. „Na prosti nogi“ polka française, Strauss-ova. 6. Figaro Potpourri sest. Blažke. 7. „Salvijoni“, kadrilja Strauss-ova. 8. „Velociped“, hitra polka Strauss-ova.

Med godbo je petje in loterija z lepimi dobitkami. V stopnina 20 kr., darežljivosti pa se ne stavijo meje. Zavoljo mikavnega programa in dobrodelnega namena nadjati se je polnih prostorov.

(Dramatično društvo) razpošilja ravno zdaj svoje knjige, katerih je petero. Kakor se iz živahnega gibanja vidi, premenitev odbora društvu prav dobro dé. Mi želimo dober vspeh.

Razne reči.

— Nesreča. Kočevska pošta se je 22. t. m. gredé v Ljubljano vrh Turjaka zvrnila. Poštni hlapec je padel pod voz, ki mu je šel čez sredo života in tako nevarno ga poškodoval, da bo težko ozdravil.

— Obesil se je v Trbojah blizu Kranja star skopuh in zapustil blizu 10.000 gld. premoženja. Ker je bil kratko prej zgubil pri nekem 100 gld., mu je zguba te v primeru k njegovemu bogastvu majhne svote tako šla k srcu, da se je jel mešati. V taki zmešanosti je tudi samega sebe iz sveta spravil. Njegova oskrbnica ga je našla obešenega, odrezala ga in položila v posteljo, da bi ljudje mislili, da je umrl, a pozabila mu je izza vrata sneti tudi vrv, in tako se je hitro videlo, da se je obesil.

— Pijancev je na Dunaji od leta do leta več. Nasledki pijančevanja so, da je samo l. 1873 umrlo 126 oseb za pijančevanjem (delirium potatorum). Letos pa že 387, in število še vedno raste.

— 50 letnica železnice. Neki angleški list spominja, da bode prihodnje leto ravno 50 let, kar se je začela prava vožnja po železnici iz Stockptona v Darlington na Angleškem (27. sept. 1825), s kterimi je dandanes skoro celi svet preprežen. Daljava vsih železnic znaša 32000 geografičnih milj, tedaj pripadate 2 milj na 1. dan. Vse železne šine tehtajo vkup 350 milijonov centov. Število vsih parostrojov je 50.000, osebnih vozov 100.000 in nakladnih 1.300.000, za železnice potrebni stroški znašajo blizu 80 milijard frankov.

— Oče umoril celo rodovino. V Holešovicah blizu Prage je 4. t. m. neki mašinist pri državni železnici, Josef Dijdt, vstrelil dva otroka, svojo ženo, potem pa samega sebe, in sicer zaradi dolgov in strahu pred židovskimi pijavkami, ki so ga vedno oblezale.

— Vlaki trčili. V Tharpi blizu Noviča na Angleškem sta 10. t. m. zvečer trčila železnična vlaka; 15 oseb je bilo mrtvih in 30 ranjenih. Nesrečneži so bili nekteri tako zmečkani, da se še vé ne, kdo da so. Ko so mrtve in ranjene izpod razbitih voz vlekli, so zasačili neko žensko, ki je blazine iz vozov v kradla, mrtvim pa prstane s prstov rezala!

— Naraščaj Londona. Poslednjih 25 let je bilo postavljeno v Londonu 262,563 novih hiš, dalje 6578 novih ulic in 71 glavnih trgov. Daljava vseh ulic znaša 58 angl. milj.

— Bismark — Čeh. Dr. Kneške, ki izdaja spis „deutsche Grafen Häuser der Gegenwart“, piše, da rod Bismarkov je slovansko-srbsko-lužičanske krvi, če ne celo iz Českega, od koder so se boje za časa Karola Velikega nekteri Bismarki preselili na Brandenborsko.

Poslano.

Slavno uredništvo!

Nisem mislil na „Narodovo“ stokanje in natolcevanje zaradi vspeha volitve v Brežicah odgovoriti; a ko mi „Slovenca“ štev. 108. dojde, ter se tam na me vprašanje stavi, kakšen namen sem imel s svojim glasovanjem, ali sem res odpadel od narodne stranke ter nemškutar postal, ali pa sem zaradi obnašanja „mladoslovencev“ proti duhovenstvu tako ravnal, očitno izpovedujem, da svoj narod ljubim, da sem katoliški Slovenec, ne pa odpadnik od narodne stranke, in da sem pripravljen, kolikor je v moji moči, narodu slovenskemu darovati.

Da pa nisem g. Lenčeka, marveč g. Žnidaržiča volil, imel sem važne vzroke. Želja mož, ki so me volili, je bila, da glasujem. Če bi bila naša stranka kandidata postavila, bi bil volil njega, ker se pa to ni zgodilo, sem volil g. Žnidaržiča. Zakaj? „Von zwei Uebeln wählt man das kleinere“.

a) Žnidaržič ni liberalce, kakor so „mladoslovenci“; toraj v verskem oziru manj nevaren od „Narodovega“ kandidata.

b) ni strasten nasprotnik Slovencev.

Zakaj pa nisem volil g. Lenčeka? Za to ne, ker se a) dobro spominjam perfidnega ravnanja g. pisarjev T. in S., ki se nekaj časa sem vedeta, kakor da bi bila voditelja Slovencev brežkega okraja, ter psujeta tiste, ki po njuni volji ne glasujejo. Kako sta rogovilila v zvezi z nekterimi drugimi za časa volitve deželnega poslanca, ko je g. kanonik K. proti g. Janežiču propal! More li „Slovenec“ povedati, kdo je omenjena g. T. in S. naprosil, da bi bila voditelja tukajšnjih Slovencev?

b) Mi je še dobro v spominu lanski shod na Blatici, sklican po g. Lenčku in njegovih najemnikih, pri kterem je dr. Vošnjak v Lenčekovi hiši, toraj z njegovim dovoljenjem, slovenske kmete zoper duhovščino ščuval in šuntal.

c) Ktero koli številko „Slov. Naroda“ sem v roke dobil, v vsaki sem našel divje sovraštvo do katoliške cerkve in nesramno obrekovanje duhovščine.

Kako bi toraj mogel duhovnik glasovati za moža, kterega „Slov. Narod.“ priporoča? „Narodovega“ poročevalca o brežkih volitvah imenujem nesramnega lažnjivca, dokler ne dokaže, kaj mi je g. Žnidaržič obetal, da sem njemu dal svoj glas.

V Pišecah dne 18. sept. 1874.

Ferdinand Ramor,
župnik.

Umrli so:

18. sept. Anton Pirkmajer, c. kr. okr. sodnik, 54 l., za kozami. — Janez Potisek, lončarjev otrok, 3 l., za vnetjem vratu.

19. sept. Cecilija Tavčar, mizarski otrok, 4 l., za škrofeljni. — Alojzij Lenče, učenec 2. realn. razreda, 13 l., za telesnim poškodovanjem. — Ig. pl. Kleinmeyr, lastnik tiskarnice, 80 l., za oslabljenjem.

20. sept. Pavlina Kravtelihar, fabr. nadz. otrok, 8 m., za grižo. — Marija Linčingar, roko-
vičarjeva žena, 69 l., utonila.

21. sept. Ana Schmidt, kavarnarjev otrok, 1 l., za kašljem. — Karol Gebhard, glasbenega učiteljev otrok, 16 m., za kozami. — Alojzij Grčar, gostilničarjev otrok, 4 l., za vnetjem vratu.

Eksekutivne dražbe.

25. sept. 3. Fr. Tomšič-ovo iz Bistrice (5750 gl.) v Bistrici. — 3. Ant. Ješenak-ovo (1600 gl.) v Radovljici. — 2. Fr. Pucelj-ovo iz Zlatnika (2006 gl.) v Ribnici. — 3. Peter Udo-
vič-ovo iz Kožan (139 gl. 50 kr.), — 2. Marije Milave-ovo iz Cirknice (710 gl. 10 kr.), — 2. Gašper Logar-ovo iz Žerovnice (1379 gl. 50 kr.), — 2. Katre Dovjakove iz Kalca (5070 gl. vse v Planini. — 2. Mat. Zgone-ovo iz Radleka (890 gl. v Ložu. — 1. Mih. Tomšič-ovo iz Bač (650 gl.), — 1. Ant. Urbančič-ovo iz Bač (650 gl.), obe v Bistrici. — 1. Jož. Šaba-vo iz Gasice (215 gl.) v Krškem. — 1. Ant. Penko-vo iz Parij (1450 gl.) v Bistrici. — 3. A. Neme-ovo (1207 gl.) na Brdu. —

26. sept. 3. Mat. Mustar-ovo iz Račice (1314 gl.), — 3. Ant. Germ-ovo iz Kopolja (845 gl.), obe v Vet. Laščah. — 2. Pet. Cerar-jev travnik iz Podstrani, na Brdu. — 2. Anton Lebar-ovo (1035 gl.) v Škof. Loki. — 1. Jož. Šaur-ovo (1131 gl. v Krškem. — 1. Mat. Šprajcar-ovo (100 gl.) v Metliki.

Telegrafične denarne cene

23. septembra.

Papirna renta 71.40. — Srebrna renta 74.55. — 1860letno državno posojilo 109.75. — Bankine akcije 99.4 — Kreditne akcije 250.50. — London 109.80. — Srebro 103.90. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.78.

Drevje naprodaj!

Podpisana županija ima v gozdu na **Nanosu** naprodaj okoli **2000 drevces**, bukovih in jelovih po 10 do 26 palcev debelih.

Kdor želi to drevje kupiti, naj se osebno ali pismeno oglasi pri podpisani županiji.

Županija Poddraga, 19. sept. 1874.

Jože Bratož,
župan.

(46—1)

V založbi tiskarne družbe sv. Mohora v Celovcu je prišel na svetlo:

Anton Janežič-ev
SLOVENSKO-NEMŠKI SLOVAR.

Drugi popravljani in pomnoženi natis.

Mehko vezan 2 gold. 20 kr. Trdo vezan s platnenim hrptom 2 gold. 50 kr.

Dobiva se v tiskarnici družbe sv. Mohora v Celovcu in lahko se tudi naročeva pri vseh slov. knjigarjih.

Pridjan je slovarju: **Spisek delavcev na Slovenskem slovstvenem polji od l. 1850—1874.** (47—1)

Gg. učiteljem priporočamo:

Mali računar za l. razred ljudskih šol.

Navod, kako naj učitelj začetnike po pri-povestih računati uči. — Cena 50 kr.